

जयपुत्रक पु० पुत्र इव पुत्रकः जयसूचकः पुत्रकः । पाशक-
भेदे शब्दः ।

जयप्रिय पु० विराट्पञ्चमः । “गजानीकः सुतानीको
वीरभद्रः सुदर्शनः । सुतध्वजो बलानीको जयानीको
जयप्रियः विजयो लब्धलब्धश्च जयान्नो रषयाहनः ।
चन्द्रोदयः कामरूपो विराट्पञ्चमः शुभाः” भा० श्लो०
१५८ अ० । रघुमाराचरमाहभेदे स्त्री “अक्ष-
म्विका निष्कुटिका शोभा चत्वरवासिनी । सुमङ्गला
स्वस्तिमती बुद्धिकामा जयप्रिया” भा० श्लो० ४७ अ० ।
जयमङ्गल पु० जयेन मङ्गलमश्नात् । राजवाद्यो हस्तिभेदे
शब्दः । “चतुर्विंशतिवर्षाङ्गिः कथितो जयमङ्गलः ।
गृह्णारयीरयीरेव ताले चाचपुटे च सः” सङ्गीतदा०
उक्ते श्रुवकभेदे च ।

जयमङ्गलरस पु० जयेन रोगजयेन मङ्गलं यस्मात् तादृशो
रसः । वैद्यकोक्ते सर्वज्वरनाशके औषधभेदे । “हिङ्गूल-
रसं स्तुतं गन्धकं टङ्गुणं तथा । तान् वङ्गं मालिकञ्च
सैन्धवं भरिचं तथा । समं सर्वं समाहृत्य द्विगुणं स्वर्ण-
भक्षकम् । तद्वर्जं कान्तलौहञ्च रुप्यभक्षापि तत्समम् ।
एतत् सर्वं विचूलाय भावयेत् कनकद्रवैः । शेफाली-
दलजैत्र्यापि दशमूलरसेन च । किराततिक्तककाथैस्त्रिवारं
भावयेत् सुधीः । भावयित्वा तु तत्काव्यां गुग्गाद्वयमिता
पटी । अतृपानं प्रयोक्तव्यं जीरकं मधुसंयुतम् । जीर्णं
ज्वरं महाघोरं चिरकालसह्यम् । ज्वरमष्टविधं हन्ति
साध्यासाध्यमथापि वा । पृथग्दोषांश्च विविधान् सनस्तान्
विषमज्वरान् । १ भेदोगतं २ सांसनेतमस्थि ३ मज्जा ४ गतं
तथा । ५ ज्वलगतं महाघोरं ६ वृद्धिस्थञ्च विशेषतः ।
७ नानादोषोद्भवञ्चैव ज्वरं दशुक्रगतं तथा । निद्रितं
ज्वरनामानं हन्ति श्रीशिवशसनात् । जयमङ्गलनामायं
रसः श्रीशिवनिर्मितः । बलपुष्टिकरश्चैव सर्वरोगनिव-
र्त्तकः” भेषज्यरत्नावली । अत्र द्विगुणं स्वर्णभक्षकमित्यत्र
सर्वेषां समस्तानां यन्मानं ततो द्विगुणं स्वर्णमिति मुख्यः
कल्पः । प्रत्येकामेव द्विगुणमिति कनिष्ठः कल्पः ।

जयराम पु० कलिङ्गराजसुतभेदे । कलिङ्गसुतयुद्धोपक्रमे
“जयरामरथस्याय सङ्घः सिंह इयानदत् । जयराम-
मयाक्षयानदत् सव्येन पाणिना” भा० श्लो० १५५ अ० ।

जयवाराहतीर्थ न० तीर्थभेदे शिवपु० ।

जयवाहिनी स्त्री जयस्य जयन्त्य वाहिनी । १ शय्याम्
२ रक्षाप्राप्तं हेमच० । “चारुधारा महेन्द्राणी चेन्द्राणी

जयवादिनीति” पाठान्तरम् । कण्ठ० । २ जययुक्तसैन्य
स्त्री शब्दार्थचि० ।

जयशब्द पु० जयसूचकः शब्दः शाक० त० । १ जयध्वनौ ।
“उद्गुष्टनैकजयशब्दविराविताशाम्” इहम् १० अ० ।

जयसिंह पु० जयपुराधीश्वरे जयसिंहकल्पद्रुमाख्यकृतिनि-
बन्धकारके नपभेदे ।

जयसेन पु० जययुक्ता सेनाऽस्य । १ मागधे नपभेदे “सुता-
युधय कालिङ्गो जयसेनश्च मागधः” भा० अ० ४ अ० ।
चायुधपवंशे २ अहीनसुते नपभेदे । “सहदेवसुतो-
ऽहीनो जयसेनस्तु तत्सुतः” भाग० ६।१७।१० ।

जयस्तम्भ पु० जयसूचकः स्तम्भः । देशान्तरजयानन्तरं स्व-
कीर्त्तिख्यापनाय राज्ञा ज्ञाते जयसूचके स्तम्भे । “लि-
कूटमेव ततोच्चैर्जयस्तम्भं चकार सः” “निचखान जय-
स्तम्भान् गङ्गाक्षीतोऽन्तरेषु सः” रघुः ।

जयस्वामिन् पु० कात्यायनकल्पसूत्रव्याख्यातभेदे । “तत्र
शिरः कर्णौ चाप्राहतौ तद्वृत्तिरिक्तं सर्वं शरीरमा-
च्छादनीयमिति जयस्वामिनः” कात्या० श्रौ० १०।६।२
सूत्रभाष्ये कर्कः ।

जया स्त्री जि-अच् । १ जयनीदृशे अमरः । रोगजवात् तस्या-
स्तथात्वम् । २ दुर्गासहचरीभेदे । जयनिवासभेदे इयम् ।
“नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा च प्रतिपत्क्रमात्”
ज्यो० उक्ते उभयपक्षीयहतीयादमोक्षयोदयोरेव शतिपि-
भेदे ४ हरीतक्यां भेदि० । ५ विजयायां (भाङ्ग) इनील-
दूर्वायाम् । ७ अग्निमन्त्रहो राजनि० । ८ पताका
भेदे युक्तिकल्पतरुः । “जयः कल्याणवचन आकारो
दातृवाचकः । जयं ददाति सा निम्नं वा जया परि-
कीर्त्तिता” ब्रह्मवै० उक्तनिरुक्तियुक्तायां ६ दुर्गायाम् । “जया
त्वं विजया चैव संयामे च जयपदा । समापि विजयं
देहि वरदा त्वञ्च साम्रतम्” भा० वि० ६ अ० दुर्गास्तुतिः ।
सा च गौर्यादिषु षोडशसु मातृषु अन्यतमा । यथाह
गङ्गापरिशिष्टम् “गौरी पद्मा शची मेधा सावित्री
विजया जया । देवसेना स्वधा स्वाहा मातरो लोक-
मातरः । शान्तिः पुष्टिर्धृतिस्तुष्टिरालम्बयतया सह ।
आदौ विनायकः पूज्यो ह्यन्ते च कुलदेवता” ।

जयादित्य पु० व्याकरणपन्थकारके विद्भेदे ।

जयानीक पु० १ द्रुपदपुत्रभेदे जयशब्दे इयम् । २ विराट्पञ्चम-
भेदे जयप्रियशब्दे इयम् ।

जयावती स्त्री जय-अन्वर्थे मत्स्य मस्य वः संज्ञायां दीर्घः